

Faktaark - Asbest

Kort beskrivelse

Asbest er en fællesbetegnelse for en række naturligt forekommende mineraler, der er lette at forme, har stor styrke og først og fremmest kan modstå meget høje temperaturer.

Op gennem 1900-tallet har asbest været meget anvendt inden for en lang række af industrier, herunder byggebranchen.

Asbest har dog vist sig stærkt skadeligt for den menneskelige organisme, da indånding af asbestholdigt støv har været årsag til blandt andet lungesygdommene asbestose og lungekræft.

De sygdomsfremkaldende virkninger har ført til, at det i dag er forbudt at anvende asbest og asbestholdige materialer inden for byggeriet.

Der er indført strenge regler for arbejdet med allerede indbyggede asbestholdige materialer. Herunder, at unge under 18 år ikke må arbejde med asbestholdige materialer eller udsættes for asbeststøv.

Hvornår og i hvilke bygningsdele blev stoffet anvendt?

Asbestholdige materialer har været anvendt i dansk byggeri i perioden 1920 til 1986, hvor det blev forbudt.

I bygninger fra før 1990'erne kan asbest derfor forekomme i mange bygningsdele og byggekomponenter. Det gælder således også for bygninger opført før 1920, da asbestholdige materialer kan være indbygget senere ved renovering eller om- og tilbygning.

Asbest kan findes i mange typer af byggematerialer og indholdet af asbest i de enkelte produkter kan variere fra ganske få % til næsten 100 %.

Udendørs:

- Eternitbølgeplader og skifer til tagdækning
- Plader til facadebeklædning
- Murafdækninger
- I mindre omfang forekommer asbest i blomsterkasser, solafskærmninger og sålbænke
- Fugemasse og puds kan være forstærket med asbestfibre.

Indendørs:

Størstedelen af de asbestholdige materialer til indendørs brug findes i institutioner og kontor-, industri- og landbrugsbyggerier. Indendørs i boliger er asbestholdige materialer brugt i mindre grad.

Asbestholdige byggematerialer er især brugt som:

- Ubrændbare aftræks- og luftvarmekanaler
- Ubrændbare plane og perforerede beklædningsplader, lyddæpende lofts- og vægplader
- Gulvbelægningsmateriale, både i selve gulvbelægningsmaterialet og som afretningslag under linoleum
- Fliseklæb kan være forstærket med asbest.

Isolering omkring rørføringer:

I varmecentraler og centralvarmeanlæg blev isoleringen af rørledninger og kedler før 1972 ofte udført med kiselgur, en lerart forstærket med asbest. Når kiselgur tørrer op, bliver den hård i modsætning til isolering af mineraluld, der giver efter for tryk.

Konstatering af asbest

Man kan ikke uden videre ved besigtigelse se på et materiale om det er asbestholdigt eller ej. Yderligere information kan findes i:

Arbejdstilsynets katalog – SBI-anvisning 229. Et katalog over kendte asbestholdige byggematerialer med beskrivelser, tegninger og fotos.

Størst sikkerhed fås ved udtagning af materialeprøver. Det drejer sig om små mængder, der i de fleste tilfælde kan udtages uden at skæmme den pågældende bygningsdel. Prøverne analyseres på laboratorium.

Hvis der er sket skader på asbestholdige materialer kan der ske spredning af asbestfibre til indeklimaet i en bygning. Dette kan undersøges ved udtagning af en støvprøve.

Grænseværdier

I udemiljøet i byområder findes et vist baggrundsniveau af asbest. Det kendes ikke præcist, men det vurderes, at det drejer sig om 0,0001–0,0005 f/ml (fibre pr. milliliter luft).

Flere myndigheder varetager problematikken omkring asbest.

- Miljøstyrelsen
- Sundhedsstyrelsen
- Arbejdstilsynet

Miljøstyrelsen varetager forhold omkring virksomheders udledninger af asbest, jordforurening pga. asbest og spørgsmål om bortskaffelse af asbest.

Miljøstyrelsen varetager forhold omkring virksomheders udledninger af asbest, jordforurening pga. asbest og spørgsmål om bortskaffelse af asbest.

I Danmark skal alt asbestholdigt affald indsamles og deponeres. Asbestholdige byggematerialer må ikke direkte genbruges eller bearbejdes til anden brug.

Ved byggesager skal bygninger screenes for asbest, og hvis der vil optræde asbest i affaldet fra byggepladsen skal dette anmeldes til den lokale byggemyndighed.

Private kan aflevere mindre mængder asbestholdigt affald på den lokale genbrugsstation. Da der kan være lokale regler for mængder, emballering og aflevering bør man tjekke den lokale genbrugsstations regler forinden aflevering.

Sundhedsstyrelsen vejleder vedr. sundhedsmæssig risiko m.m.

Herunder findes der et landsdækkende net af arbejdsmedicinske klinikker. De arbejdsmedicinske klinikker er specialiserede afdelinger på sygehusene, som undersøger om arbejdsmiljøet er årsag til sygdomme.

Man kan henvende sig til en klinik, hvis man har en mistanke om, at man har en arbejdsbetinget lidelse. Man kan også blive henvist af egen læge, fagforening, arbejdsskadesstyrelsen eller arbejdspladsens arbejdsmiljøorganisationen.

Udover at undersøge om en persons sygdom skyldes arbejdsmiljøet, kan klinikkerne bl.a. forsøge at gøre arbejdsmiljøet bedre gennem møder med Arbejdstilsynet, rådgive om fremtidige erhvervsmuligheder og informere arbejdspladsen om forebyggelse af arbejdsmiljøproblemer.

De arbejdsmedicinske klinikker forsker også i arbejdsmiljø.

Det er gratis at blive udredt på en arbejdsmedicinsk klinik.

Arbejdstilsynet – omhandler arbejdsmiljø

Arbejdstilsynet beskæftiger sig med asbest i arbejdsmiljøet. Både når det drejer sig om arbejdspladsers indretning og om direkte at arbejde med asbest.

Den største del af love og regler på området henhører under arbejdstilsynet og gælder for både private som for ansatte personer, der udfører arbejde for en arbejdsgiver, dog gælder at al indendørs asbestsanering (fjernelse af asbest) kun kan udføres af særligt uddannet personale.

Mindre støvende arbejder – ikke reparation og nedrivning – maling, spartling og nedtagning af helt og ubeskadiget asbestcement, arbejde med indkapsling af asbestholdige materialer i god stand og prøvetagning må udføres af både private og ansatte, men skal til enhver tid følge reglerne i "asbestbekendtgørelsen".

Alt udendørsarbejde må udføres af både private og ansatte, men skal til enhver tid følge reglerne i "asbestbekendtgørelsen".

For direkte arbejde med asbest har arbejdstilsynet en grænseværdi der er 0,1 f/ml (fibre pr. milliliter luft).
Koncentrationen af asbestfibre i luften fastlægges ved at udtage luftprøver til analyse for indhold af asbest.

Hvad er farligheden og sundhedsskadeligheden?

Når vi mennesker optager asbest ved indånding, trænger asbestfibre ned i vores lunger og kan der være med til at give lungesygdomme.

De fleste asbestrelaterede sygdomme kræver en langvarig og kraftig udsættelse for asbestfibre, og sygdommene er ofte lang tid om at udvikle sig. Generelt gælder, at rygere er mere udsatte end andre.

Sygdommen lungehindekræft vides i de fleste tilfælde at være relateret til asbest. Den er normalt 20-25 år om at udvikle sig. Denne sygdom kræver ikke en langvarig og kraftig udsættelse for asbest. Sygdommen er meget sjælden.

Hvordan og hvornår er stoffet farligt?

Asbestholdige materialer, der er hele og ubeskadigede eller er forseglede lufttæt, anses ikke for at udgøre en sundhedsrisiko.

Asbestholdige, allerede indbyggede, materialer og komponenter er således ikke forbudte. Det vurderes, at selve nedtagningen af disse materialer og komponenter kan udgøre en endnu større risiko for sundheden end at bevare materialerne intakte.

I det omfang, at materialer og komponenter ikke er hele og intakte og at der derved sker en frigivelse af asbestfibre til omgivelserne, kan de være farlige for sundheden.

Asbestfibre er meget små og har en særlig evne til at spalte sig til endnu mindre partikler.

Forholdsregler vedligeholdelsesarbejder

Beboernes eget vedligeholdelsesarbejde

Renovering af bygningsdele med indhold af asbest indgår ikke i beboernes eget vedligehold.

Hvis der opdages brud og lignende på asbestholdige materialer og komponenter skal ejendomskontoret kontaktes derom.

Større renoveringer

Større renoveringer i boliger, hvor der forekommer asbest, foretages udelukkende af håndværkere rekvireret af bygningsejeren.

Såfremt renoveringen foretages, mens lejlighederne er beboet, er det bygningsejers ansvar, at håndteringen af asbest ikke udgør en risiko for beboerne.

- Der skal etableres en støv- og lufttæt væg omkring arbejdsområdet, så der ikke sker spredning af støv og asbest
- Der etableres undertryk i arbejdsområdet
- Der etableres adgang med sluse til arbejdsområdet
- Skiltning og afspærring af arbejdsområder
- Al indendørs sanering, dvs. hvor der indgår reparation/nedtagning af asbestholdige materialer og komponenter skal udføres af håndværkere med en særlig uddannelse.

Kontrolmålinger

Kontrolmålinger skal foretages og omfatter prøvetagning af støvforekomster i de renoverede områder.

Hvordan fjernes stoffet?

Asbest fjernes ved at nedtage og bortskaffe de bygningsdele, der indeholder asbest. Efter nedtagning skal der udføres grundig rengøring af arbejdsområdet, således at der ikke efterlades asbestholdigt støv.

Efter rengøring foretages der kontrolprøver for at dokumentere, at der ikke er efterladt asbest i arbejdsområdet.

Vejledninger

Asbest:

[Asbest-huset](#)

[Asbestforeningens asbestvejledning](#)

[Bar-Ba vejledningen: Når du støder på asbest - Regler og baggrund](#)

[VCØB](#)